

Список бібліографічних посилань

1. Вугрич В. П. До питання про природу і сутність патріотизму // Виховання патріотизму у дітей та молоді в сучасних соціально-економічних умовах : матеріали звіт. наук.-практ. конф. Київ, 1999. С. 8–12.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. С. 347.
3. Загородня А. Сучасне розуміння патріотичного виховання молоді. URL: www.tme.uio.edu.ua/docs/10/6.pdt (дата звернення: 01.11.2017).
4. Концепція національно-патріотичного виховання молоді. URL: <http://osvita.ua/legislation/other/5397/> (дата звернення: 01.11.2017).
5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (дата звернення: 01.11.2017).
6. Система виховної роботи у Збройних Силах України // Випускнику Військового інституту : рекомендації по роботі у військах / за ред. П. П. Ткачука. Львів : ЛБІ, 2006. 361 с.
7. Чорна К. І. Патріотизм – духовна цінність молодих громадян України // Цінності освіти і виховання : наук.-метод. зб. / за заг. ред. О. В. Сухомлинської. Київ, 1997. С. 209–212.

Одержано 03.11.2017

УДК 351.745.7

Ігор Олегович КРЕПАКОВ,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
доцент кафедри криміналістики та судової експертології факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2335-5256>

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗЛОЧИНІВ»

Найбільш суттєвий вплив на практику протидії злочинам теорія оперативно-розшукової діяльності передусім чинить шляхом трансформації наукових положень і висновків в правові норми, які є обов'язковими для виконання [1, с. 42]. Крім того, теорія формулює поняття, визначення якого стає результатом пізнання дійсності й інструментом для подальшої діяльності [2, с. 7].

Нажаль в теорії ОРД до теперішнього часу вчені однозначно не визначилися із змістом поняттям попередження злочинів. З урахуванням цього, ми вважаємо за необхідне провести аналіз основних наукових поглядів вчених стосовно визначення вказаного поняття та побудувати власну науково-обґрунтовану модель.

Так, А. Ф. Зелінський [3, с. 66], А. Г. Лекарь [4, с. 83] та А. Б. Сахаров [5, с. 6] під поняттям попередження злочинів розуміють практичну діяльність не лише відповідних державних органів а й громадськості, щодо виявлення осіб, які мають намір вчинити злочин з метою недопущення реалізації цих намірів у злочинні дії.

Групою вчених в посібнику «Оперативно-розыскная деятельность ОВД» попередження злочинів розглядається як одна з форм ОРД яка спрямована на виявлення осіб і фактів, що мають оперативний інтерес і стоїть наряду з оперативною розробкою. Автори правильно зазначили, що попередження злочинів засновано на законах та підзаконних нормативно-правових актах діяльності ОВС по застосуванню оперативно-розшукових сил, засобів та методів з метою недопущення можливих злочинів, що замишляються та готуються, а також замахів на них [6, с. 386].

В. Р. Волчков наголошує на відмінності попереджувальної діяльності оперативних підрозділів від попереджувальної діяльності інших (неоперативних) підрозділів ОВС. Сутність цієї відмінності полягає у тому, що оперативні співробітники отримують інформацію для попереджувальної роботи з негласних джерел, тобто використовуючи таємні сили та засоби ОРД, саме тому попереджувальна діяльність повинна бути негласною. Інші ж апарати та підрозділи ОВС отримують гласну інформацію з гласних джерел, тому їх діяльність з попередження злочинів повинна бути гласною [7, с. 18].

Я. Ю. Кондратьєв вважає попередження злочинів різновидом запобіжної діяльності, сутність якого полягає в виявленні осіб, дії яких свідчать про протиправну спрямованість вчинити злочин і можуть перерости в злочинні. «Попередження посідає особливе місце в системі ОРЗ та має профілактичний вплив», – зазначає автор [8, с. 18]. Таким чином, попередження визначається автором як запобіжна діяльність по недопущенню злочинів.

С. С. Галахов визначає попередження злочинів як нормативно-урегульований вид оперативно-розшукової діяльності оперативних підрозділів з комплексного здійснення заходів попереджувального характеру і контролю у відношенні осіб, що числяться на оперативно-розшукових та профілактичних обліках органів внутрішніх справ з ціллю недопущення скоєння злочинів з їх боку, а також по вивченню та прийняттю своєчасних заходів з нейтралізації причин та умов, що впливають на їх кримінальну активність [9, с. 24].

У словнику оперативно-розшукових термінів попередження злочинів розглядається як «... комплекс оперативно-розшукових та інших заходів спрямованих на виявлення та усунення причин та умов злочину, а також виявлення осіб від яких можливо очікувати вчинення злочину...» [10, с. 248].

Таким чином, переважно під терміном «попередження злочинів» в теорії ОРД розуміється діяльність оперативних підрозділів, яка спрямована на осіб, які з високою ступеню ймовірності можуть вчинити злочин.

Підсумовуючи зазначені вище теоретичні погляди та враховучи принципові зміни у законодавстві ми спробуємо сформулювати власне визначення поняття попередження злочинів.

Попередження злочинів – напрям діяльності (обов'язок) підрозділів кримінальної поліції України, що має за мету виявлення осіб з наміром на вчинення злочинів та застосування відносно них відповідних методів та заходів ОРД, спрямованих на недопущення вчинення та готування до злочину або вчинення замаху на цей злочин (тобто недопущення скоєння незакінчених злочинів – ст. 14, 15 КК України).

Список бібліографічних посилань

1. Малыгин С. С., Четин А. Е. Основы оперативно-розыскной деятельности : курс лекций. Екатеринбург, 2001. 284 с.
2. Колесниченко А. Н., Коновалова В. Е. Криминалистическая характеристика преступлений : учеб. пособие. Харьков : Юрид. ин-т, 1985. 92 с.
3. Зелинский А. Ф. О некоторых вопросах предупреждения преступлений // Вопросы уголовного права : сб. научн. ст. М., 1968. С. 62–67.
4. Лекарь А. Г. Профилактика преступлений. М. : Юрид. лит., 1972. 104 с.
5. Сахаров А. В. Теоретические основы предупреждения преступлений. *Сов. юстиция*. 1972. № 3. С. 4–7.
6. Оперативно-розыскная деятельность ОВД: Общая часть, разделы I–VII : учебник / В. М. Ахмажитов, О. Н. Апогонов, В. В. Баранов и др. М., 1990. 564 с.
7. Волчков В. Р., Суслов В. М., Тузов Л. Л. Предупреждение и раскрытие преступлений аппаратами уголовного розыска и розыск скрывшихся преступников : метод. указания / под ред. В. И. Тихоненко. М. : Академия МВД СССР, 1986. 92 с.
8. Кондратьев Я. Ю. Теоретичні, правові та оперативно-тактичні засади запобігання злочинам оперативними підрозділами кримінальної міліції : монографія. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2004. 444 с.
9. Галахов С. С. Концептуальные основы предупреждения преступлений оперативными подразделениями органов внутренних дел. *Российский следователь*. 2005. № 5. С. 21–26.
10. Оперативно-розыскная деятельность органов внутренних дел. Термины и определения : учеб. пособие. Киев : НИИ РИО КВШ МВД СССР, 1988. 312 с.

Одержано 09.11.2017